

Irland

Allmänna domstolar - Irland

I det här avsnittet hittar du information om hur allmänna domstolar fungerar i Irland.

Allmänna domstolar

Domstolsväsendet i Irland har sitt ursprung i konstitutionen från 1922, i vilken det föreskrevs att nya domstolar skulle inrättas som ersättning för dem som hade utvecklats under den brittiska förvaltningen. Nya domstolar inrättades 1924 under *Courts of Justice Act*, som fastställde den rättsliga grunden för ett domstolsväsende.

De nuvarande domstolarna inrättades genom 1961 års *Courts Act (Establishment and Constitution)*, enligt artikel 34 i den konstitution som antogs av det irländska folket 1937. Appellationsdomstolen (*Court of Appeal*) inrättades den 29 oktober 2014, efter en folkomröstning 2013.

Artiklarna 34–37 i konstitutionen rör rättsväsendet i allmänhet. I artikel 34.1 anges det att "rättvisa ska skipas av domstolar inrättade genom lag". Enligt konstitutionen består domstolsväsendet av en högsta överprövningsinstans, Högsta domstolen (*Supreme Court*), appellationsdomstolen som har behörighet i både brott- och tvistemål, och domstolar som fungerar som första instans, vilket inbegriper en *High Court* med obegränsad behörighet i brottmål och tvistemål samt domstolar med begränsad behörighet, nämligen grevskapsdomstolar (*Circuit Courts*) och distriktsdomstolar (*District Courts*), som är regionalt organiserade.

Tvistemålsdomstolar

Högsta domstolen

När det trettiofjärde tillägget till konstitutionen, om inrättande av appellationsdomstolen, trädde i kraft den 28 oktober 2014 medförde detta stora ändringar i [Högsta domstolens](#) behörighet att pröva överklaganden. Från och med den dagen har Högsta domstolen behörighet att pröva ett överklagande –

- av ett beslut från appellationsdomstolen, om Högsta domstolen anser att beslutet rör en fråga av allmänt intresse, eller att det ligger i rättskipningens intresse att beslutet överklagas till Högsta domstolen, och
- av ett beslut från *High Court*, om Högsta domstolen anser att det finns exceptionella omständigheter som motiverar ett direkt överklagande till Högsta domstolen – en grundförutsättning för detta är att beslutet rör en fråga av allmänt intresse och/eller att det ligger i rättskipningens intresse att beslutet överklagas.

Överklaganden av tvistemålsdomar från *High Court* som före det trettiofjärde tillägget skulle ha prövats av Högsta domstolen prövas nu av appellationsdomstolen, förutom de mål där Högsta domstolen har tillåtit ett överklagande eftersom den anser att det uppfyller de villkor som anges i artikel 34.5.4° i konstitutionen. Rättsfrågor som en grevskapsdomstol tidigare kunde hänskjuta till Högsta domstolen för avgörande (ett "angivet mål") kan nu prövas av appellationsdomstolen.

Det trettiofjärde tillägget påverkade inte Högsta domstolens ursprungliga behörighet enligt artikel 26 i konstitutionen. I artikel 26 i konstitutionen anges att Högsta domstolen får pröva om ett lagförslag (eller någon bestämmelse i det), som har antagits av parlamentets båda kamrar och överlämnats till presidenten för undertecknande och omvandling till lag, strider mot konstitutionen. Förutsättningen är att presidenten hänvisar ärendet till domstolen. Slutligen är det Högsta domstolen som har till uppgift att avgöra om presidenten är permanent oförmögen att utöva sitt ämbete, om den frågan skulle bli aktuell.

Domstolen sammanträder vanligtvis i en sammansättning med tre till fem domare, och i undantagsfall sju domare. När Högsta domstolen prövar mål om huruvida en lag som antagits av parlamentet (*Oireachtas*) är förenlig med konstitutionen måste den enligt konstitutionen sammanträda i sammansättning med minst fem domare. Detta krav gäller även när domstolen ombeds yttra sig i om huruvida ett lagförslag som antagits av *Oireachtas* är förenligt med konstitutionen, när presidenten har hänskjutit förslaget enligt artikel 26 i konstitutionen. Minst fem domare krävs också om domstolen, i enlighet med artikel 12 i konstitutionen, ska ta ställning till huruvida presidenten har blivit permanent oförmögen att utöva sitt ämbete. Ordföranden för Högsta domstolen (*Chief Justice*) eller en domare i Högsta domstolen kan ensam pröva vissa ansökningar om interimistiska åtgärder och förfaranden.

Appellationsdomstolen

Appellationsdomstolen inrättades den 29 oktober 2014, efter en folkomröstning 2013. I likhet med övriga överrätter får appellationsdomstolen en del av sin behörighet från konstitutionen och en del från lagstiftningen. Dess funktion är att vara en appellationsdomstol mellan *High Court* och Högsta domstolen.

Appellationsdomstolen är behörig att pröva överklaganden av tvistemålsdomar från *High Court* som före det trettio tredjete tillägget till konstitutionen skulle ha prövats av Högsta domstolen. Undantag görs för de mål där Högsta domstolen har tillåtit ett överklagande eftersom den anser att överklagandet uppfyller villkoren i artikel 34.5.4 i konstitutionen. Domstolen kan pröva överklaganden av avgöranden från *High Court* om huruvida en lag är förenlig med konstitutionen. Enligt konstitutionen får ingen lag antas som begränsar appellationsdomstolens behörighet på detta område.

Appellationsdomstolen är sammansatt av en ordförande och nio ordinarie domare. Ordföranden för Högsta domstolen och ordföranden för *High Court* är ex officio-domare i appellationsdomstolen. Domstolen kan sammanträda i sammansättning med tre domare. Vissa ansökningar om interimistiska åtgärder eller särskilda förfaranden kan prövas av ordföranden ensam, eller av en domare som ordföranden utsett.

High Court

Enligt konstitutionen är *High Court* behörig att avgöra både rätts- och sakfrågor av alla slag i alla typer av tviste- och brottmål. *High Court* är ensamt behörig för adoptions- och utlämningsärenden. *High Court* är också behörig att pröva om en lag är ogiltig därför att den strider mot konstitutionen (utom lagar som redan har prövats av Högsta domstolen på presidentens begäran). De flesta mål i *High Court* avgörs av en enda domare. Det finns dock vissa lagstadgade undantag, till exempel vid ärekränkning, misshandel och olaga frihetsberövande från det allmännas sida. I sådana mål är domstolen sammansatt av en domare och jury. Ärenden av synnerlig vikt kan avgöras av två eller flera domare (*Divisional Court*).

High Court prövar överklaganden av grevskapsdomstolarnas avgöranden i tvistemål. Dessutom är *High Court* behörig att överpröva alla lägre instansers avgöranden och utfärda förelägganden av olika slag till de lägre domstolarna (till exempel om prövningsförbud eller omprövning). Sådana förelägganden gäller inte sakinnehållet i de lägre domstolarnas avgöranden, utan frågan om de har överskridit sina befogenheter.

High Court kan också avgöra en rättsfråga på begäran av en distriktsdomstol. Den handlägger också frågor om borgen i fall där den misstänkte har åtalats för mord eller där den misstänkte ansöker om ändring i de krav och villkor som distriktsdomstolen har uppställt.

High Court sammanträder som regel i Dublin när den avgör mål som första instans. Men den kan också sammanträda på andra orter när den avgör skadeståndsmål vid dödsfall eller andra personskador eller överklaganden av domar från grevskapsdomstolarna.

Grevskapsdomstolar (*Circuit Courts*)

 [Grevskapsdomstolarnas](#) behörighet i tvistemål är begränsad, såvida inte samtliga parter i en rättegång samtycker. I så fall är behörigheten obegränsad. För vissa mål gäller en beloppsbegränsning på 75 000 euro (60 000 euro i vid en talan om ersättning för personskada).

Grevskapsdomstolarna fastställer testamenten och prövar också ärenden om äganderätt eller nyttjanderätt till fast egendom, om egendomens bruksvärde inte är högre än 253,95 euro. Grevskapsdomstolarna avgör även familjemål, bland annat hemskillnad, äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap och överklaganden av distriktsdomstolarnas avgöranden i sådana mål.

Tvistemål avgörs i grevskapsdomstolarna av en domare utan jury. Grevskapsdomstolarna prövar överklaganden av distriktsdomstolarnas avgöranden i både tviste- och brottmål. I sådana fall hålls ny huvudförhandling och grevskapsdomstolens avgörande är slutligt och kan inte överklagas vidare.

Grevskapsdomstolarna prövar alla ansökningar om nya utskänkningstillstånd, och avgöranden från specialdomstolar, till exempel diskrimineringsnämnden (*Director of Equality Investigations*), överklagas dit.

Distriktsdomstolar (*District Courts*)

 [Distriktsdomstolarnas](#) behörighet är lokal och begränsad. I familjemål avgör dessa domstolar frågor om underhållsbidrag, besöksförbud, vårdnad, umgängesrätt och faderskap.

Distriktsdomstolarna är behöriga att avgöra tvistemål om avtal i allmänhet, leasingavtal, avbetalningsköp, skadestånd utanför avtalsförhållanden, obetald hyra och felaktigt innehållande av varor, om tvisten gäller högst 15 000 euro. Distriktsdomstolarna är också behöriga att verkställa betalningsdomar från alla domstolar. Vidare handlägger de olika former av tillståndsärenden, till exempel för försäljning av alkohol. Slutligen avgör de mål om ersättning för skadegörelse om skadeståndskravet inte är större än 15 000 euro.

Distriktsdomstolarna är fördelade över 24 distrikt, nämligen Dublins storstadsdistrikt och 23 andra distrikt. I regel handlägger distriktsdomstolen ett mål på den ort där ett avtal ingicks eller där svaranden bor eller bedriver näringsverksamhet eller, vid tillståndsärenden, där den lokal är belägen som tillståndet gäller.

Brottmålsdomstolar

Högsta domstolen (*Supreme Court*)

Högsta domstolen prövar överklaganden av appellationsdomstolens avgöranden, under förutsättning att det överklagade avgörandet rör en rättsfråga av synnerlig vikt.

Appellationsdomstolen (*Court of Appeal*)

Genom 2014 års lag om appellationsdomstolen (*Court of Appeal Act 2014*) fick appellationsdomstolen behörighet att pröva sådana överklaganden som tidigare prövades av brottmålsdomstolen i andra instans (*Court of Criminal Appeal*).

Överklaganden från personer som dömts i en grevskapsdomstol eller den centrala brottmålsdomstolen (*Central Criminal Court*) kan få ett intyg från den domare som prövade målet om att målet kan överklagas till appellationsdomstolen. Om domstolen vägrar att utfärda ett sådant intyg kan appellationsdomstolen själv, efter att detta beslut överklagats, bevilja prövningstillstånd.

Enligt artikel 2 i 1993 års strafflag (*Criminal Justice Act 1993*) kan riksåklagaren (*Director of Public Prosecutions*) dessutom överklaga en dom med motiveringen att den är alltför mild. Vid påstådd domvilla kan ett överklagande inges enligt artikel 2 i 1993 års strafflag.

Appellationsdomstolen fick även behörighet att pröva överklaganden från riksåklagaren i en rättsfråga som uppstått till följd av brottmål som resulterat i ett frikännande. Appellationsdomstolens beslut påverkar inte själva frikännandet i sådana mål.

Överklaganden från riksåklagaren av ett frikännande eller av ett beslut att inte hålla en ny rättegång prövas också av appellationsdomstolen. Genom 2014 års lag om appellationsdomstolen övertog appellationsdomstolen den behörighet att pröva överklaganden som tidigare tillkom krigsöverrätten. Det innebär att överklaganden från personer som dömts i en krigsrätt numera prövas av appellationsdomstolen.

Brottmålsdomstolen i andra instans (*Court of Criminal Appeal*)

Genom 2014 års lag om appellationsdomstolen övertogs den behörighet som tidigare tillkom [brottmålsdomstolen i andra instans](#) av appellationsdomstolen.

Specialdomstolen för brottmål (*Special Criminal Court*)

[Specialdomstolen för brottmål](#) inrättades för prövning av brott för vilka det fastställs att de vanliga domstolarna inte kan garantera en effektiv rättsskipning och ett effektivt upprätthållande av den allmänna ordningen. Målen avgörs med tre domare och utan jury.

Centrala brottmålsdomstolen (*Central Criminal Court*)

[Centrala brottmålsdomstolen](#) är brottmålsavdelningen vid *High Court*. Den prövar allvarliga brott, inklusive mord, våldtäkt, landsförräderi, sjöövereri och brottmål under *Competition Act 2002*. Målen avgörs med tre domare och utan jury.

Grevskapsdomstolen för brottmål (*Circuit Criminal Court*)

Grevskapsdomstolen för brottmål prövar brottmål som inte kan prövas i centrala brottmålsdomstolen. Domstolen avgör målen med en domare och jury. Den prövar också överklaganden av avgöranden från distriktsdomstolen.

Distriktsdomstolen (*District Court*)

Distriktsdomstolen prövar mindre allvarliga lagöverträdelse (i huvudsak brott mot ordningsregler), men även vissa brott som lyder under allmänt åtal. Målen avgörs med en domare.

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.

Senaste uppdatering: 30/04/2020